

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁS.

Sepsibesenyői Babós József ny. m. kir. főerdőtanácsos április hó 16-án életének 79. évében Rákosligeten elhunyt.

A magyar erdőgazdaság egyik odaadó, csendes munkását, Egyesületünk pedig nagyrabecsült, hűséges alapító tagját veszítette el a Megboldogultban.

Nyugodjék békében!

SZEMELYI HÍREK.

A *Kormányzó Úr* Öfőméltósága a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Berzenkovits Antal* volt jugoszláv állami főerdőtanácsost a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámába magyar királyi főerdőtanácsossá a VI. fizetési osztály 2. fokozatába kinevezte.

A *Kormányzó Úr* Öfőméltósága a m. kir. földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Berzenkovits Antal* volt jugoszláv állami főerdőtanácsost a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámába magyar királyi főerdőtanácsossá a VI. fizetési osztály 2. fokozatába kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a 7510/1941. M. E. számú rendelet alapján a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámába *Szabó Mátyás* (Újvidék) volt m. kir. erdőmérnököt a VII. fizetési osztály 3. fokozatába ideiglenes minőségű m. kir. erdőtanácsossá, *Ott Béla* (Újvidék) volt jugoszláv állami erdőtanácsost a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába ideiglenes minőségű m. kir. főerdőmérnöké, továbbá *Schrahó Rezső* (Újvidék) volt jugoszláv állami erdőmérnökgyakornokot a X. fizetési osztály 2. fokozatába és *Faragó Sándor* (Újvidék) volt jugoszláv állami erdőmérnökgyakornokot a X. fizetési osztály 3. fokozatába ideiglenes minőségű m. kir. segéderdőmérnökökké kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Papp Sándor* m. kir. erdőtanácsost Nagyszőlősről a m. kir. erdőigazgatósághoz Ungvárra, *Pákh Antal* m. kir. főerdőmérnököt Ungvárról Nagyszőlőshöz és megbízta a m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével. *Kollwetz Ödön* m. kir. erdőmérnököt pedig Bustyaházáról Csontosra és megbízta az m. kir. erdőhivatal vezetésével.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Pásztly Ferenc* m. kir. főerdőmérnököt Komáromból áthelyezte Dombóra és megbízta a m. kir. erdőhivatal vezetésével.

A m. kir. földművelésügyi miniszter az államerdészeti egyéb szak személyzet létszámában *Tarnai Gusztáv* (Gödöllő) és *Bezeréti Lajos* (Miskolc) műszaki altiszt m. kir. főerdőőrököt, *Szántó József* (Kolozsvár) m. kir. erdészeti üzemi tisztet m. kir. erdészeti üzemi főtisztekké a IX. fizetési osztályba;

Gavra Alajos (Szántód) és *Orosz Imre* (Szombathely) szakaltiszt m. kir. főerdőőrököt, *Molnár Andor* (Hódmezővásárhely) és *Csermák János* (Komárom) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőrököt m. kir. erdészeti üzemi tisztekké, *Herendi József* (Budapest) székesfővárosi erdőőrt és *Molnár József* (Debrecen) városi alerdészt ideiglenes minőségű m. kir.

erdészeti üzemi tisztekké, *Hauptmann István* (Beregszász) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőrt és *Tóth Gyula* (Diósgyőr) műszaki altiszt m. kir. főerdőőrt m. kir. erdészeti üzemi tisztekké a X. fizetési osztályba,

Hoffer Antal (Királymező) I. oszt. altiszt pályamestert m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Bacsó János* (Taracköz) napibéres alkalmazottat ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Endrényi Imre* (Zseliz) I. oszt. altiszt-m. kir. erdőőrt, *Deáky Dező* (Kaposvár) szakaltiszt m. kir. főerdőőrt, *Szerdahelyi István* (Sátoraljaújhely) I. oszt. altiszt-m. kir. erdőőrt m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Melicher József* (Ujlót) közalapítványi műszaki altisztet és *Sármezei Tibor* (Lillafüred) havibéres alkalmazottat ideiglenes minőségű m. kir. üzemi segédtisztekké, *Szöke László* (Fábiánsebestyén), *Bocsi József* (Visegrád) és *Rády Károly* (Ungvár) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőröket m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Tóth Pál I.* (Szigetszentmiklós) képesített alerdészt, *Gróf József* (Csácsbozsok), *Szücs József* (Dombóvár) és *Szakály József* (Dinnyeberki) uradalmi alerdészetet, *Szajkovits Gyula* (Kisvaszar) uradalmi erdőőrt ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Józsa János* (Bükkaranyos), *Dallos Géza* (Gödöllő), *Nagy István* (Szekszárd) és *Hevesi József* (Zánka) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőröket m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Herceg János* (Sáska) uradalmi alerdészt, *Börzsönyi József* (Pécs) járási erdőőrt és *Telegdy László* (Budapest) székesfővárosi erdőőrt ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Várnai Aladár* (Diósgyőr) I. oszt. altisztet, *Pákozdi Ernő* (Galgamácsa) és *Gerendai Mihály* (Visegrád) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőröket m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Molnár István* (Ráckeve) napibéres erdőőrt ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Kiss Zoltán* (Ungvár) I. oszt. altiszt-m. kir. erdőőrt m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Tóth István* (Prónayfalva) uradalmi alerdészt és *Földes Imre* (Kaposvár) járási erdőőrt ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Kövesvári József* (Diósgyőr) és *Orosz János* (Diósgyőr) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőröket m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Tóth Pál II.* (Vitnyéd) képesített alerdészt ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Dallos János* (Ókemenec) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőrt m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Horváth Szabolcs* (Lillafüred) havibéres alkalmazottat, *Oláh Tóth Pál* (Röjtökmuzsaj) uradalmi körerdészt és *Hoffmann Mihály* (Vértestolna) uradalmi alerdészt ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *Tar István* (Budaörs) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőrt m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Szendrői János* (Marosvásárhely) képesített alerdészt ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Kováts Károly* (Nagykörös) I. oszt. altiszt, m. kir. erdőőrt m. kir. erdészeti üzemi segédtisztté, *Bösze Gyula* (Homokkomárom), *Pintér István* (Papfalva), *Ilka Lajos* (Hercegszabar) uradalmi alerdészetek és *Boros Gábor* (Székelyudvarhely) kezelőt és *Fellner Rudolf* (Dragomérfalva) községi alkalmazottat ideiglenes minőségű m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké, *ifj. Sági Sándor* irodakezelési gyakornokot (Rahó) m. kir. erdészeti üzemi segédtisztekké a XI. fizetési osztályba;

végül *Kleizer József* (Hegyess) uradalmi alerdészt és *Balzsay Endre* (Godisa) uradalmi segédtisztet, *K. Kiss Kálmán* (Debrecen) I. oszt. altiszt, m. kir. erdőőrt, *Krizsán Kálmán* (Piszke) uradalmi körerdészt, *Bordás József* (Felsővisó) napibéres alkalmazottat, *vitész Kerttői Jenő* (Gödöllő), *Németh István* (Ungvár), *Répássy László* (Esztergom), *Dudás Lajos* (Nagybocskó), *Zengő Mihály* (Nagyberezna), *Répás Román* (Felsőszinevér) és *Gunda Mihály* (Rahó) I. oszt. altiszt m. kir. erdőőröket, *Holpár Gábor* (Sopron) erdőmérnökhallgatót, *Erdész*

Sándor (Ungvár), Szakács József (Beregszász), Retkes Mihály (Görgényszentimre), Tóvári István (Huszt), Kazi András (Ungvár), Csizmadia Gyula (Hámor), Németh Ferenc (Szeged-Királyhalom), Vörös Rezső (Bácsordas), Hevesi Ferenc (Antalóc), Borsi Ferenc Imre (Görgényszentimre), Dávid József (Brusztura), Szaszko József (Rahó), Szeles János (Taracköz), vitéz Bodri László (Ungvár), Csikós Tóth István (Turjapolena), Sághi László (Dolha) I. oszt. altiszt-m. kir. erdőőrket, Hantos István (Ungvár) és Szakács József II. (Szolnok) napibéres alerdészeket, Nagy Zoltán Jenő (Rahó) I. oszt. altiszt-m. kir. erdőőr, Monoki László (Debrecen) napibéres alerdész, Oszwald János (Nagybörzsöny) és Vancsura István (Baja) képesített alerdészeket, Havasi István (Diósgyőr) vasgyári alkalmazottat, Holczer József (Sopron) képesített alerdész, Plákos Ferenc (Turjapolena) napibéres erdész és Szávai József (Sós-vertike) képesített alerdész ideiglenes minőségű m. kir. erdőkezelési gyakornokokká kinevezte.

A II. ERDŐMÉRNÖK-TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAM.

Ha a viszonyok lehetővé teszik, a Mérnöki Továbbképző Intézet és a Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kara ezen a nyáron megrendezik a II. Erdőmérnök-Továbbképző Tanfolyamot, még pedig terv szerint a Soproni Nyári Egyetem keretében.

Az előkészületek javában folynak és az előadók névsorát, valamint tárgyak címét valószínűleg lapunk júniusi füzetében közöljük.

Azt azonban máris jelezhetjük, hogy a tanfolyam az *augusztus hó 2-től 8-ig terjedő időben* lesz, tehát olyankor, amikor erdőmérnök-kartársaink viszonylag legkönnyebben szabadulhatnak hivataluktól.

Jól tudjuk, hogy a rendkívüli helyzet miatt mindenütt fokozott nehézségekkel kell megküzdeni, mégis reméljük, hogy a tanfolyam megtartásának nem lesz semmi akadálya és azon a magyar erdőmérnöki kar a hivatása komolyságát kellően képviselő számban vesz részt.

A FARAGOTTFA-TERMELESRŐL.

Az „Erdészeti Lapok“ ez évi február havi számában megjelent „A faragottfa káros térhódítása“ című közlemény áttanulmányozása közben érlelődött meg bennem az a gondolat, hogy a faragott épületfa okszerű termelését — teljesen ellentétesen a közlemény következtetéseivel — feltétlenül elő kellene segíteni a kormányzati tényezőknek, mert ez az ország nagy többségének az érdeke.

A faragottfa termelésének a létjogosultsága még mai viszonyaink mellett is vitán felül áll! A távolabbi jövő természetesen hozhat ebben a tekintetben lényeges változásokat, egyelőre azonban faragottfa-termelés nélkül el sem képzelhető fakereskedelmünk, annyira mindennapi szükségletté vált a faragott fenyő-épületfa városi, falusi és tanyai építkezéseknél, tatarozásoknál egyaránt! Termelésének hatósági megszorítása súlyos következményekkel járhatna és véleményem szerint haszon helyett zavart és bajt okozna.

Erdélyi viszonylatban különösen antiszociálisnak mondhatnók a faragottfa termelésének a megnehezítését. Ott ugyanis a faragott fenyő nagyobb, de mindenesetre jelentékeny részét a kistermelők állítják elő, azok, akiknek nem áll jól berendezett, nagy fűrészüzem rendelkezésükre és ezért sokszor még a hosszú és nagy keresztmetszvényű épületi fát is kézi munkával kénytelenek termelni, ami anyagmegtakarítás szempontjából valóban kifogásolható!

Az említett 30—50%-os veszteséget, mint kiindulási alapot, nem lehet elfogadni. Ha valóban előfordul valahol ilyen nagy veszteség,

annak csak különleges méretek és meg nem felelő minőség lehetnek az okai! A faragottfa okszerű termelésénél a forgácsveszteség 20–25%-nál nagyobb nem lehet, mert ha nagyobb, akkor már a szakszerű megmunkálásban van a hiba. Ilyen veszteség pedig a fűrészelt épületfánál is előfordul, mert sem a fűrészpor, sem a hulladékléc nem értékesebb, mint a forgács.

A faragásra szánt gömbölyegfát ugyanis ki kell előzetesen válogatnunk a fűrésztrónköknél vékonyabb, a rüdfánál vastagabb gömbölyegfa nagy tömegéből. Mert épületfának csak azt az egyenes növéstű gömbölyegfát volna szabad okszerűen kifaragtatnunk, amely minőség szempontjából jobb a bányafánál, de általában gyengébb a vezetékoszlopnak alkalmas gömbölyegfánál. Ha ezenfelül igyekszünk arra is, hogy csak hengeres növéstű darabokat faragassunk ki, mert így lesz a veszteség a legkisebb, akkor nincs jogosultsága a faragottfa-ellenes álláspontnak, mert ügyes és jól begyakorolt faragókkal a veszteség lényegesen alatta maradhat a felső határként megadott 20–25%-nak. Az így előállított épületfa természetesen mindig csak tompa-élű lehet; ehhez olyan gömbölyegfát szabad felhasználni, amelynek a felső átmérője csak 1–2 cm-rel nagyobb, mint az épületfa keresztzselvényének a nagyobbik mérete. Ilyen esetben a vékonyabb végén csak néhány cm-nyi szélességben kapunk ugyan faragott felületet, de a faragottfa keresztzselvényének a méreteiben egyébként nem lesz hiány. A gyakorlatban, a mindennapi életben a vevők nagy tömege az ilyen minőségű épületfát örömmel veszi át és a jobb minőségűvel szemben is előnyben részesíti olcsóbb ára miatt.

A faragottfának termelendő gömbölyegfának elsősorban egyenes növéstűnek kell lennie. Ez a szó legszorosabb értelmében veendő, mert már a legcsekélyebb görbület is ugrásszerűen rontja a kihozatali % arányát, illetve emeli a forgács mennyiségét.

A második főfeltétel az, hogy csak hengeres növéstű fát szabad faragtatni, mert a sudarlós fa kifaragásánál igen nagy a forgácsveszteség. Olyan fát okszerű és gazdaságos felhasználni, amelynek a vastagság-csökkenése fm-kint 8 mm-en alul van. Ha például egy drb. 13/16 cm keresztzselvényű, 5 m hosszú faragott épületfát akarunk termelni és ehhez egy 17 cm csúcsvastagságú olyan gömbölyegfát veszünk, amelynek a vastagsága 6 m/m-t csökken fm-kint, akkor 18.1% lesz a forgácsveszteség, míg a fm-kint 8 m/m-t csökkenő gömbölyegfáé eléri a 26.7%-ot!

Ez a példa is bizonyítja, hogy a gömbölyegfa előzetes, szigorúan lelkiismeretes kiválogatása az előfeltétele az okszerű, gazdaságos, tehát legkisebb veszteséggel járó faragottfa-termelésnek. Ha a termelendő faragott fenyőfa szelvényeit az általában országszerte megszokott 8/10, 10/10, 10/13, 13/16, 16/16 és 16/18 cm méretekkel állapítjuk meg, akkor az egyes szelvények kitermeléséhez szükséges gömbölyegfa csúcsvastagságát 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 20 cm-eseknek vehetjük. Szándékosan nem említettem a 18/21 cm-es és ennél nagyobb keresztzselvényeket, mert a 21 cm csúcsvastagságú és ennél vastagabb gömbölyegfa már fűrészre való, különösen, ha hosszú (6 m-nél hosszabb) épületfát akarunk belőle termelni. Mert a 6 m-nél hosszabb épületfa faragásánál is hirtelen emelkedik a forgácsveszteség, ezért a 8 m hosszú és hosszabb, 16/18 cm keresztzselvényű és minden 18/21 cm-es, ill. ennél nagyobb keresztzselvényű épületfa termelését lehetőleg fűrészrel végeztessük, mert a nyert oldalanyag értéke ezt már megokoltá teszi.

Azt azonban, hogy már a 14–15 cm vastag gömbölyegfát is csak fűrészrel dolgozzuk fel épületi fává, nem mondhatjuk okszerűnek, még kevésbé gazdaságosnak.

Nem okszerű, mert az ilyen vékony fa fűrészelése alkalmával keletkezett oldanyag legnagyobb részét csekély értékű széledszka és a tüzfával egyenlő értékű hulladékélc a sokszor értéktelen fűrészporon kívül. Nincs semmi értelme annak, hogy a fűrésztelepeken mindig bőségesen található hulladékélcet és fűrészport szaporítsuk. Mert — bár valóban nagy a fűrészport felhasználhatósága — a legritkább esetben akad olyan szerencsés fűrésztelep, amelynek ne okozna gondot a fűrészpor eltávolítása, még inkább az értékesítése. A mai elviselhetetlenül drága állati erővel való szállítás — különösen, ha nem saját fogatokkal történik — még az értékesebb választékok jövedelmezőségét is súlyosan rontja, hogyan bírná ki ezt a hulladékélc és fűrészpor?

Ma még nem tartunk ott a fűrészgépek munkájának az olcsósága tekintetében, hogy gazdaságosabb lenne a 20 cm csúcsvastagságúnál vékonyabb gömbölyegfát fűrészelni, mint kézierővel faragtatni. A fűrésztelepeken való termelési lehetőség, csak kétféle lehet és pedig: keretfűrészrel vagy körfűrészrel. A vastagabb méretű épületfát csak keretfűrészeken lehet fűrészelni, a vékonyabb méretűt azonban úgynevezett épületifa-körfűrészrel is szokták egyes telepeken készíteni. Egyik gép sem felel meg egyszerre az olcsóság és az anyagmegtakarítás kettős követelményének.

A keretfűrészeken való termelés az anyaggal való messzemenő takarékoság követelményeinek teljesen megfelel ugyan, de a kézierővel való termelés költségének a többszörösébe kerül, mert a függőleges keresztfűrészeken kétszer kell a munkadarabot átbocsátani. Így aztán az amúgy is drága keretfűrész munka-költsége kétszeresen jön számításba, ami a faragott-fa olcsó előállítási költségével szemben lényegesen megdrágítja a fűrészelt épületfa árát. Amíg a fűrészgépek fejlődése ezt a kérdést meg nem oldja, a fűrészelt épületfa előállítási költsége lényegesen magasabb lesz, mint a bárdolté, még ha az oldalanyagból nyert fűrészárút a legmagasabb napi áron vesszük is számításba.

Lényegesen olcsóbb a munka az épületi fát készítő körfűrészekkel, de ezekkel viszont anyagmegtakarítást nem lehet elérni, mert igen vastag oldaldarabok esnek le. Ezeket ugyan tovább lehet még feldolgozni kör- és szalagfűrészekkel, de ez az utóbbi művelet ismét nagy mértékben megdrágítja az oldalanyagok feldolgozását, úgyhogy a célt ezzel sem érhetjük el.

Nem marad tehát más hátra, mint a faragás veszteségének a lehető legnagyobb csökkentése, amit a gondosan végzett előzetes kiválogatással, lelkiismeretes, gyakorlott munkások alkalmazásával és szigorú felügyelettel lehet elérni; ezzel a módszerrel a veszteség alul marad a 25%-on.

A 20 cm-nél vastagabb felső átmérőjű, megfelelő minőségű gömbölyegfának a faragása viszont megtiltható lenne olyan termelési helyeken, ahol 10 km-en belül fűrésztelep van és a fűrésztelep meg-, illetve átvenni hajlandó a gömbölyegfát további feldolgozás céljából.

A faragottfánál vissza kell állítani a vastagabb végén való méretet, mert ha a nyugodt időkben jó volt a felső harmadában, negyedében gömbölyegein meghagyott és csak az alsó kétharmadában, háromnegyedében faragott épületfa, akkor ma, az anyaghiányos időkben még inkább meg kell elégednünk ezzel a minőséggel. Legfeljebb azt a megszorítást lehetne tenni — a további méretcsökkenés megakadályozására —, hogy a gömbölyeg csúcs átmérője legfeljebb 1 cm-re lehet kisebb, mint az épületfa keresztmetszvényének a nagyobbik mérete. Tehát pl. egy 16/18 cm-es épületfa felső, faragatlan végének az átmérője 17 cm-nél kisebb nem lehet.

Azt pedig, hogy az erdélyi faragott fenyőfa minél gyorsabban és természetesen minél olcsóbban eljuthasson az alföldi kisgazdák nagy

tömegéhez, az illetékes hatóságoknak minden rendelkezésre álló eszközzel elő kell mozdítaniok. A faragott fenyőfát akár fuvardíj mérsékléssel, akár magasabb egységárak megállapításával ki kell hozni az erdélyi hegyek közül az Alföldre, mert a szerfaválasztékok között talán ezt nélkülözheti legkevésbé az alföldi magyar gazda! Nem korlátozni kell tehát a bányafának és papírfának szánt fából való épületfa faragását, hanem elő kell mozdítani, mert ezzel egyaránt erősítjük a búzát termelő alföldi és a bárdolt fenyő-épületfát termelő erdélyi magyar kisgazdát!

Szy Géza.

SZÉN-BÁNYÁSZAT ÉS LEGELŐGAZDASÁG.

A gazdasági kérdések szorosabb vagy lazább összefüggésben vannak egymással. A szénbányászat és legelőgazdaság kapcsolatai az erdőgazdasággal sokkal közelebbiek, mint első pillanatban gondolnók.

A széntermeléshez bányafára van szükség. Ez a közvetlenebb kapcsolat, amely az erdőgazdának ma nem sok örömet okoz. Még pedig az 55.200/941. Á. K. rendelet miatt!

A magánerdőgazdaságok igyekeznek kivonni magukat a bányafatermelés alól és inkább más választékokat termelnek, vagy pedig, a főképpen bányafaanyagot adó gyéritéseket — ha kényszerítő intézkedés nem történik —, más időkre halasztják.

Pedig az erdőgazdaságnak ugyancsak támogatnia kellene a fokozott széntermelést. Hőfejlesztő anyagokra, szénre és tüzfára közellátási szempontból szükség van és minél több szenet termelnek a bányák, annál kevesebb tüzfát kell elpocsékolni a szerfatermelésre hivatott erdőkből.

Ma a gyertyán, de főképpen bükk inkább szer-, mint tüzfának számít, annyiféle ipari feldolgozási lehetősége van és ott, ahol mint tüzifa csak csekély töartat biztosít, szerfának feldolgozva, igen tisztességes jövedelmet hozhat az erdőtulajdonosnak.

Tehát a bányafának viszonylag alacsonyra rögzített ára és ezzel a szénbányászat olcsóbbá tétele nemcsak közérdek, hanem távolabbi vonatkozásban általános erdőgazdasági érdek is, mert amit eddig közellátási okokból kifolyólag tüzfának dolgozott fel az erdőgazdaság, azt sokkal értékesebb szerfa formájában hozhatja majd forgalomba.

Az erdőgazdaság célja különben is az, hogy minél értékesebb választékokat termeljen; ezen a vonalon továbbhaladva, időszerűvé vált a tüzifa-hozamú sarjerdőknek szerfa-termelésre alkalmas szálerdőkké való fokozatos átalakítása. Persze nem ákác, fűz, éger stb., kizárólag sarjerdő-nevelésre alkalmas fajokról van szó, hanem arra a sok tölgy-, cser-, bükk- és gyertyán-sarjerdőre gondolok, amiből főképpen Erdélyben van igen tekintélyes mennyiség. Ennek a kérdésnek természetesen már kevés köze van a szénbányászathoz, de felszínen kell tartani, mert igen fontos mezőgazdasági feladatunk, amelynek megoldása külön tanulmányt igényel.

Most nézzük a legelőgazdasággal való kapcsolatunkat dióhéjban.

A legelőgazdálkodás célja: minél nagyobb számú állatállomány tartásának a lehetőséget megadni. Az állatállomány növelése, különösen a mostani háborúval elzárt Európára kényszerített önellátás mellett, elsőrendű szükség. Megfelel a falusi lakosság érdekeinek is és ezért igyekszik minél több jöszágot tartani. De ha aztán a meglévő legelőjét kiélte, hová hajtsa máshová a jöszágot, mint az erdőbe és ott is hova máshová, mint a vágásokba, amelyek bő és jó füvel, mint terített asztal, várják az éhes bendőket. Végeredményben a kisgazda tudja, hogy

ezzel kihágást követ el és amikor mégis megteszi, egy kényszerű kockázatot vállal, azonban a jószágát nem hagyhatja éhen pusztulni, még ha meg is bírságolják.

Eltelkintve az egyes megrögzött kihágóktól, a tilosban való legeltetés többé-kevésbé kényszerlépés a lakosság részéről, amelyet bizonyára nem követne el, ha jószágának az etetésére más lehetősége lenne.

Mi tehát a teendő?

Ha végignézzük különösen az erdélyi községi és havasi legelőket, láthatjuk, hogy azok nagyon elhanyagolt állapotban vannak: területükhöz képest a jószág-felnevőképességük a rendesnek még az 50%-át is alig üti meg!

Tehát javítani kell ezeket a legelőket, fel kell fokozni a jószág-felnevőképességüket a legnagyobb mértékre és akkor mindjárt le fognak csökkenni a vágásokban gyakorolt tilos legeltetések. Persze, a legelőjavítás általában nem az erdészeti feladata, de a havasi legelők a legtöbb esetben, igenis, az erdészeti kezelésében vannak és minél jobban igyekszik azokat feljavítani, annál könnyebben tudja megóvni drága pénzén végzett ültetéseit és amellett az annyira fontos állattenyésztést is elősegíteni.

Istvánffy József.

ERDÉLY FAIPARÁNAK A JÖVŐ FELADATAI.

A bécsi döntés után a visszacsatolt területen természetszerűleg beállott rendszeres gazdálkodás során mind világosabban kibontakozik az a sajnálatos tény, hogy Erdély visszacsatolt részén az utolsó két évtizedben — tehát a román megszállás alatt — történt fakihasztnálások messze felülmúlták azt a mértéket, amely rendszeres erdőgazdálkodás mellett megengedhető lett volna. Nagyobb kihasználható területek alig vannak és az eddigiekhez képest aránytalanul kis mennyiségek kerülnek majd — különösen fenyőből — a jövőben kitermelésre.

A mértéktelen erdőpusztítás máris mutatja hátrányos következményeit. Hogy az erdők rendszertelen irtása mind mikroklimatikus szempontból, mind a hóolvadásoknál és nagy zivataroknál — amikor hatalmas víztömegek hirtelen, minden gát nélkül zúdulnak le —, milyen veszélyeket jelent, köztudomású és nem volna helyénvaló azt itt részletesen tárgyalni. Az elkarsztosodás veszélyével foglalkozni pedig — legalább is Háromszék megye területén — felesleges, mivel a vidék nagy szerencséjére a természetes felújulás mindenütt bekövetkezik, úgyhogy a természet maga hozza helyre azokat a mulasztásokat, amelyek az erdősítés hanyag keresztülvitele, vagy teljes elhanyagolása következtében súlyos következményekkel járhattak volna.

Annál fontosabb a megcsappant erdőállományokkal kapcsolatos gazdasági és szociális problémákkal foglalkozni, a bekövetkező hátrányokat teljes részletességgel idejekorán felismerni és azoknak elébe vágni, illetőleg ezeket a hátrányokat a lehetőség szerint mérsékelni.

Háromszék vármegye teljes területének (tehát a Romániánál maradt résszel együtt számított területnek) több mint fele, de még a visszacsatolt résznek is majdnem fele erdős terület. Amíg a nagy fákészletek tartottak, Háromszék vármegye területén több nagy favállalat dolgozott, amelyek több ezer munkásnak adtak állandó keresetet és biztos megélhetést. A nagyvállalatok közül ma már csak kettő dolgozik Háromszék vármegye területén és ezek egyikének üzeme nem lesz a jelen formában tovább fenntartható. *Egyik legfontosabb megoldandó feladat tehát a munkalehetőségek minél nagyobb mértékben való fenntartása.*

Ezzel párhuzamos a második kérdés: az eddigi rendszertelen termelés helyébe a lehető legvégsőkig célszerűsített termelésnek kell lépnie. A termelésre kerülő fa lehető legjobb kihasználására a jövőben a legnagyobb gondot kell majd fordítani és fel kell dolgozni minden mellékterményt, illetve hulladékot. Ez kettős eredményt fog jelenteni: egyrészt több ember nyer állandó foglalkoztatást, másrészt a lehető legkisebb nemzetgazdasági érték vész kárba kihasználatlan hulladékok vagy rosszszul kihasználát fatömegek formájában.

A mindinkább szűkülő termelési keretek mellett a kivágott fenyő leggazdaságosabb kihasználásánál, a rönkök minél gondosabb feldolgozásánál minden termelő saját jól felfogott érdekében amúgy is megtesz minden lehetőt. Itt csak a termelő-eszközök tökéletesítése és a felnövő új nemzedék minél tökéletesebb kiképzése terén kell és lehet valamit tenni.

Más megítélés alá esik az erdőn visszamaradó és ott pusztuló hulladékok kérdése. Ezen a téren még sok fontos kérdés vár megoldásra. A hulladékok felhasználásáról a következőkben még részletesen lesz szó.

A fenyőállomány csökkenésével kapcsolatosan mind jobban és jobban előtérbe lép a bükk helyes kihasználásának, illetve feldolgozásának a kérdése is. A termelők nagyrésze a bükköt csak tűzifára dolgozza fel. Ily módon rengeteg szerfa — amelyet sokkal előnyösebben lehetne felhasználni — kerül évente eltüzelésre, válik a lángok martalékává. Ez az út a jövőben nem lesz többé követhető. A szerfának alkalmas bükknek tűzifára való feldolgozása valóságos bűn nemzetgazdasági szempontból. Feltétlenül szükséges a bükkállományoknak is a lehető legokoszerűbb kihasználása és aszerint, ahogy azt az állomány megengedi, minél több bükk-fűrészáru és talpfa termelése.

A bükkösök megfelelő kihasználása enyhíti azt a veszélyt is, amely a termelhető fenyőállományok csökkenésével kapcsolatosan megszűnő munkaalkalmak formájában fenyeget. Minden termelő saját érdekében jár el akkor, amikor minél előbb iparkodik a bükk-szerfa feldolgozására berendezkedni és megkeresni a bükkfűrészáru elhelyezésének a lehetőségeit. Megjegyzem, hogy a mai viszonyok mellett a bükk-fűrészáru elhelyezése nem gond és valószínűleg nem lesz az a jövőben sem.

Nem lenne szabad azonban megelégedni azzal, hogy a kitermelhető fából a lehető legjobb és legnagyobb mennyiségű fűrészárut hozzuk ki, hanem még itt, Erdély területén kellene legalább egy részét az anyagnak tovább is feldolgozni. Nagyon kívánatos volna, ha Háromszék megyének egy bútorgyára és esetleg egy hadiszekérgyára is volna. Hogy egy ilyen üzem mennyire gazdaságos és milyen sok előnyt jelenthet egy vármegyére nézve, volt alkalmam tapasztalni abban az időben, amikor még *Mikes Ármin* gróf szolgálatában álltam és az ő tulajdonában volt bútór- és hadiszekérgyár üzemébe betekintést nyerhettem. Egy ilyen üzem létesítése előtt, természetesen, alaposan megvizsgálandó volna a jelen viszonyok melletti gazdaságosság és elhelyezési lehetőség, ami csak alapos tanulmány után tekinthető át.

Azokban nemzetgazdasági szempontból ennél összehasonlíthatatlanul fontosabb kérdés a falepárlók felállítására. Ezek révén lehetne a hulladékot mind fenyőben, mind bükkben értékesíteni és nagymennyiségben retortaszén és sok értékes mellékterményt előállítani. Ennek a termelési ágának a meghonosítása és helyes berendezése valóságos jótétemény lehetne a messze környék számára, egyrészt kereseti lehetőségek megteremtésével, másrészt a természetadta faanyagok észszerű kihasználása révén. Az értékes anyagok termelése még külön is tekintetbeveendő közgazdasági előnyt jelent.

Mikes Armin gróf úr uradalmában töltött szolgálati időm alatt volt alkalom a falepárlás kérdését legalább elméletileg megismerni. Kenyéradóm akkoriban Felsőmagyarországon megvásárolt óriási bükk-állományát (hét és fél millió köbméter) akarta egy nagy falepárló telep létesítésével kihasználni. Ennek a nagyszabású tervnek a keresztülvitelet a cseh megszállás tette lehetetlenné. Németország akkor talán legnagyobb falepárlójának (Holzminden) a vezető mérnöke adta meg a tervbevetett munkálatokhoz az irányítást. Akkoriban volt alkalom meggyőződni arról, hogy az ilyen falepárlók berendezése és helyes elindítása rendkívüli szakértelmet és tapasztalatot igényel. Nagy kíváncsóságos volna tehát néhány arra hivatott fiatalembert Németországba tanulmányútra kiküldeni, az ottani falepárlók tanulmányozására. Erdély román megszállás alatt maradt részén is van egy ilyen nagy falepárló, a „Margina“, amelynek alapos tanulmányozása szintén csak hasznos volna.

Nagy és költséges berendezésű falepárló-telepek helyett ma mind célszerűbbnek látszik kisebb falepárlók létesítése, egyszerű berendezéssel. Különösen nálunk látszik ez célszerűnek, ahol az utak és szállítóeszközök tökéletlensége miatt a feldolgozandó nyersanyag, hulladékok szállítása túlköltséges volna. Az ilyen kisebb falepárlók termelte vegyi alapanyagok megfelelő feldolgozása, korszerű berendezésű nagyművek feladata volna.

A falepárlók eredetileg csak túlevelű fa feldolgozásával foglalkoztak, azonban az idők folyamán átmentek a bükk desztillálására is, annál is inkább, mert a lombfából nyert faecet nagyobb töménységénél fogva, alkalmasabb a további feldolgozásra.

Megjegyzendő, hogy a jelen háború előtti években Németországban kis, vasból készült, szállítható faszénégetőkészülékeket is gyártottak. Ezek helyes kezelés mellett elsőrendű faszén adtak és aljukon egy külön kis tartályban a fakátrány összegyűlt. Ez az eljárás a kezdetleges faszénégetésnél tehát jobb eredményt nyújtott. Hogy ezek a szállítható faszénégetők mennyire váltak be, nem ismeretes előttem.

A falepárlás révén az ország gazdasága számára sokmillió értékű lennének megmenthetőek, amelyek különben mint értékesíthetetlen hulladékok, elkorhadnának az erdőn.

Végül legalább pár szóval meg kell emlékezni egy Erdélyben még teljesen elhanyagolt termelési lehetőségről és ez a cserzőanyagok gyártása, illetve az ehhez szükséges tölgy- és lúcfenyőkéreg gyűjtése. Bennünket főként a lúcfenyőkéreg gyűjtése érdekel, amely a nyári hónapokban történik, amikor a döntött törzsekről a kéreg könnyen lefejtethető. A mai háborús időkben, amikor tanninban oly nagy a hiány, a kéreg gyűjtése fontos szolgálat.

Mind világosabban körvonalazódik az az út, amelyet a jövőben követnünk kell, hogy Erdély fatermelését helyes irányba hozzuk. Nagyon kíváncsóságos volna, hogy Erdély fatermelői minél korábban lássák át a célszerű termelés és új termelési ágakra való berendezkedés szükségességét, mert mind a termelők, mind a lakosság csak így kerülhetik el azt a súlyos megrázkódtatást, amely az idősebb erdőségek megcsappanása folytán egyre fenyegetőbbé válik.

Kíváncsóságos volna, hogy ezekkel az égető kérdésekkel, amelyeket csak nagy vonalakban vázoltam, az arra hivatott szakemberek minél behatóbban foglalkozzanak, mert ezzel a magyar nemzetgazdaságnak igen nagy szolgálatot tennének. A helyes termelés előnyeit a jövő olyan mértékben fogja igazolni, hogy az ezzel való foglalkozásnál hálásabb feladat alig képzelhető.

AZ ERDŐMŰVELÉS.

Az erdőgazdasági munkák alapja az erdőművelés. Hiábavaló minden egyéb erdőrendezési, erdőhasználati, feltárási, értékesítési, ügyviteli célszerűsítés, ha elhanyagolt és nem korszerű a termelés.

Az erdőművelés terén elkövetett hibák rendszerint súlyosak, nehezen hozhatók helyre és hosszúlejáratúak.

Ezek a hibák nem róhatók fel minden esetben a kezelő erdőtisztek terhére, igen gyakran inkább a birtokos, vagy gazdasága vezetésével megbízott főtiszt rövidlátásából, vagy szűkmarkúságából erednek, de csak akkor válnak érezhetőkké, ha apadnak vagy elmaradnak a megszokott jövedelmek.

Ha ilyenkor utánanéznünk a régi anyagszámadásoknak, akkor — különösen hat. holdakra való átszámítás mellett — látjuk a mennyiségi és minőségi termelés csökkenését.

Amennyiben tehát rajtunk múlik, termelnünk kell, még pedig jól, minél többet és minél fontosabbat.

Mi a feltétele ennek? *A legnagyobb súlyt az erdőművelésre kell fektetnünk!*

*

Rövid idő alatt nagy léptekkel vihetjük előre erdőgazdaságunk ügyeit a birtokos, vagy gazdaságvezető főtisztje érdeklődésének, erdőszeretetének a megnyerésével, felkeltésével.

Rendszerint kétféle módon érhetünk célt! Egyik a pénzügyi eredmények, kilátások helyes, megbízható és célszerű feltalálása, a másik a vadászat.

Hogy melyikhez nyúlunk, az előrelátásunktól és helyes érzékünk-től függ!

Nagyon fontos, hogy minden évben kiverekedjünk néhány erdőszemlét és igyekezzünk meggyőzni kenyéradónkat vagy képviselőjét, hogy az erdő nem nő és gyarapodik magától, hanem éppen úgy, mint más gazdasági ág, megkívánja — a maga módján — a művelést, ápolást és gondozást.

Nem mindegy az, hogy egy erdőgazdasági egység évenként és holdanként 1, 2, 3 vagy esetleg még több köbméter fatömeget termel, a milyenségi és minőségi különbségekről nem is beszélünk!

Nagyon sok erdőgazdaság gondnokával beszéltem, aki alárendelt irodai munkával tölti szolgálati idejének javarészét, mert — takarékosági szempontokból — nem kap egy altisztet, aki ezeket a munkákat elláthatná!

Szomorú és balkezes takarékoság az ilyesmi! Rendszerint tudatlanság ennek az oka; következménye pedig az erdőművelés elhanyagolása! Halmozódnak ezek az alattomos hibák, amelyeket az erdőrendezés és üzemátvizsgálás — látszólag a birtokos érdekében — csak nagy nehezen tud szépíteni.

*

Az erdőgazdaságok kezelési egysége az „erdőrészlet!” Amint a jó mezőgazdának ismernie kell a tábláit, éppúgy, sőt jobban kell ismernie a kezelő erdőtisztnak minden egyes erdőrészletét.

Hogy ezt elérjük, ismernünk kell az üzemtervet és minél több időt kell szentelnünk az erdőbejárásokra és szemlélődésekre!

A zsebünkben jól elférő, keménytáblás füzetbe folytatólagosan kiírjuk a gondnoksághoz tartozó „részletes erdőleírást”. Mégpedig úgy, hogy minden erdőrészletnek külön-külön, két-két oldalt hagyunk. Egyikre az üzemtervi és nyilvántartási adatokat írjuk, a másikkra pedig

az észrevételeinket és a jövőre vonatkozó elgondolásainkat. Zsebkönyvünket egy átnézeti térképpel kiegészítve az erdőbe mindig vigyük magunkkal.

Ide — *helyszíni észrevételeink alapján* — bejegyezzük mindazt, ami az erdőgazdasággal kapcsolatos, mind az erdőművelésre, (felújítás, fiatalosok kiegészítése, tisztítás, gyérités, véghasználat stb.) erdőhasználatra, feltárára, értékesítésre, mind a vadászatra vonatkozóan.

Ez a zsebkönyv természetesen megőrzendő és személyzeti változások esetén leltárszerűen átadandó.

Felbecsülhetetlenül nagy értéket jelent az ilyen könyvecske, ha azt lelkiismeretesen vezeték. Tíz, húsz év múlva elsőrendű és megbízható tanácsot nyújt az esetleges *utódnak*, feltárja azokat a kérdéseket, amelyek a régebbi időkben foglalkoztatták az erdőgazdaság vezetőjét és az összehasonlításokra, eredmények elbírálására is *becsületes* és használható adatokat szolgáltat.

*

Az erdőgondnok minden esztendőben kijelöli a véghasználatra előírt területet az üzemterv adta kereteken belül.

A kitermelendő fatömegről az üzemtervi adatok alapján, vagy még helyesebben: helyszíni becslések eredményeként jelenti előzetes tájékoztató adatait feljebbvalójának, vagy kenyéradójának.

Nagyon helyesen tenné mindenki, ha ugyanakkor előterjesztette az évi vágások felújítására a szóbajöhető fiatalosok szükség szerű kiegészítésére és egyéb állományápolási munkákra.

Ekkor még lábon áll a kitermelendő erdő, így könnyebben elbírálnak, hogy a felújítás terén mi lesz a közeljövő teendője. Kezünkben az üzemtervi adatok és előttünk az egész kép, az egész erdő.

A felújításra vonatkozó elgondolásainkat és előterjesztéseinket egy helyszíni bejárás kapcsán kézzelfoghatóbban meg tudjuk értetni — *esetleg avatatlan* — feljebbvalóinkkal. Már ez is nagy lépés az előrejutásban.

Megbeszéléseink végeredményét feljegyezzük a fentiekben ajánlott „X. Y...-i erdőgondnokság áttekintése” című könyvecskébe.

Tíz év elteltével, ha visszalapozunk és bejárjuk a tárgyalat erdőrészeleteket, akkor már látjuk, hogy javítottunk-e erdőgazdaságunkon, helyesek voltak-e az elgondolásaink, jó volt-e a kivitelezés, vagy jött-e valami különleges csapás (fagykár, széltörés, hótörés), ami terveinket felborította.

Különösen az olyan erdőgondnokságok esetében megfizethetetlen az „áttekintő” könyvecske felfektetése, ahol gyakoriak a személyzeti változások.

Így kötelességszerűen átadja tapasztalatait, megfigyeléseit, elgondolásait, tehát tudását az egyik kezelő a másiknak.

Az új embernek nem kell a sötétben tapogatni, mert kézzelfogható adatai vannak, melyeknek a helyességéről — szaktudása, tárgyilagos bírálata alapján — mindig meggyőződhet.

A lelkiismeretesen vezetett könyvecske megóvjá az elődött az esetleges meg nem érdemelt vádaktól.

Az erdőművelés terén összejött hibákat, vagy érdemeket mindig becsületesen és igazságosan bírálhatjuk el.

Korszerűsíteni kell a termelésünket! Célszerűen beosztott ügyviteli munkával csökkentjük irodai elfoglaltságainkat és inkább *kint* legyünk az *örhelyünkön*, ahol szemmel tarthatjuk minden erdőrésztünk életét, hogy az tőlünk telhetőleg és az adott viszonyoknak megfelelően a leg többet, legjobbat és legszükségesebbet termelje.

*

Jól tudjuk, hogy a felújítások, erdőápolások terén teendő intézkedések időszerűsége nagyon is korlátozott.

Résen kell lennünk! Tudnunk kell, hogy mikor és mi a legsürgősebb teendőnk. Egy-egy munkának az elvégzése. — jó végzése — sokszor tervszerű előkészítést igényel.

Meg kell fontolnunk a munkáviszonyokat. Jól szervezett és begyakorolt munkásokkal kevesebb költséggel is nagy teljesítményeket érhetünk el! Míg, ha tervszerűtlenül kapkodunk, akkor csak ráfizetünk és félmunkát végzünk.

Az ilyen gyatra munka sokszor végzetes kihatással van az egész felújítandó, vagy kiegészítendő erdőrészlet több évtizedes termelésére.

Felújítási munkálatainknál fő elvünk az legyen, hogy első munkánk sikerét biztosítsuk és lehetőleg meneküljünk a pótlásoktól. A pótlás késedelmet és sokszor helyrehozhatatlan hibákat rejteget.

Figyeljük az erdő életét és mindig oda nyúlunk, ahol munkánk időszerű, hasznos és a termelés érdekeit szolgálja.

Tóth Imre erdőmérnök.

JÓ NYARALÁS — JÓ KERESÉT!

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetségtől a következő levelet kaptuk:

Budapest, 1942 április 17.

T. Országos Erdészeti Egyesület,

Budapest

B. címüket egy érdeklődő úrtól kaptuk és az alábbi kéréssel fordulunk az egyesület T. Vezetőségéhez.

Szövetségünk a hazai nyaralás és üdülés érdekében teljesen altruisztikus alapokon fejt ki működését és nyújt a közönségnek minden irányban teljesen díjtalanul tájékoztatást.

A közönség részéről évről-évre fokozottabb érdeklődés nyilvánul meg az erdészeknél lévő elhelyezkedési lehetőségek iránt.

Sajnos, eddig csak egészen szórványos alkalmakat sikerült nyilvántartásunkba venni. Ezért azzal a kéréssel fordulunk az Egyesület t. Vezetőségéhez, szíveskedjenek velünk közölni, nem volna-e lehetőség arra, hogy szövetségünk megkapná azoknak az erdőmérnököknek, erdészeknek és alerdészeknek a névjegyzékét, akiknek módjukban van *fizetővendégeket* fogadni. Mi azután ezekkel a közvetlen összeköttetést felvesszük. Természetesen az illető vendégfogadó egyéneket is teljesen *díjmentesen* tartjuk nyilván és propagáljuk.

Ezzel azután mind a nyaralni és üdülni vágyó középosztálynak, mind maguknak az erdészeknek az érdekeit is egyformán szolgáljuk. Reméljük, hogy módjukban van kérésünk teljesítése.

Hazafias tisztelettel:

Kaffka s. k.,
ügyvezető alelnök.

Továbbítjuk a kérést a legszélesebb nyilvánossághoz.

Meggyőződésünk ugyanis, hogy igen sok helyen akad még üresen álló szoba, amely a nyári hónapokban nem megvetendő mellékjövédelmet biztosítana a bérbeadónak és kellemes nyaralást nyújtana számos magyar tisztviselő-családnak.

Jól tudjuk, hogy az ellátás a mai gazdasági viszonyok között nehézségekbe ütközik, de hiszen az igényeinket mindnyájan leszállítottuk és egy kis ügykezettel ez a kérdés is megoldható.

Bizalommal arra kérjük tehát kedves Olvasóinkat, vegyék fontolóra a felhívást és jelentsék be közvetlenül az *Országos Magyar Védőforgalmi Szövetségnek* (Budapest, V., Ferenc József-tér 6.), hány személy részére tudnának a nyáron lakást és ellátást biztosítani.

A BUSTYAHÁZAI M. KIR. ERDŐIGAZGATÓSÁG BÜKKRÖNKŐ-ÁRVERÉSE.

A bustyaházai m. kir erdőigazgatóság február hó 27-én tartott árverésen 2 tételben összesen 7500 m³ bükkörnkő került tő mellett eladásra.

Ebből 5000 m³-t — 2 vágásnak a termését — a Bikszádi Általános Faipari Rt. (Szatmárnémeti) vett meg, a második tétel — 2500 m³ — a Viski Fatermelő Rt. (Budapest) kezére került.

A kikiáltási ár a vágásoknak a vasúttól való távolsága és a fa minősége, illetőleg mérete szerint 7.80 pengőtől 18.90 pengőig változott.

Ezzel szemben az árverésen elért legalacsonyabb az 9.09 P, a legmagasabb pedig 22.02 pengő volt. Vagyis az árverés a kikiáltási árnál átlag 17⁰/₀-kal nagyobb árakat eredményezett.

MEGVÉTELRE vagy cserébe keressük az alant felsorolt folyóiratok egyes füzeteit, illetőleg köteteit:

- Aquila I—V. (1894—1898.) évfolyamait.
 Bányászati és Kohászati Lapok XL. (1926.) évfolyamát.
 Erdészeti Kísérletek XX. (1918.) teljes évfolyamát egy, és 3—4. füzetét két példányban.
 Erdészeti Lapok X. (1871.) évfolyamát két példányban.
 Erdészeti Ujság IX. (1904/1905.) évfolyamát.
 Erdészeti Zsebnaptár I—III. (1881—1883.), XXV. (1907.) és XXXVI—XXXVIII. (1917—1919.) évfolyamait.
 Kárpáti Vadász V. (1931.) évfolyamának 6. füzetét.
 Kertészeti Szemle II. (1930.) évfolyamának 1—6. füzetét és III. (1931.) évfolyamának 8—9. füzetét.
 Kísérletügyi Közlemények I—XV. (1898—1912.) évfolyamait és XVI. (1913.) évfolyamának 1. füzetét.
 Nimród IV. évfolyamát (1916.)
 Revista Padurilor XXV—XXXIII. (1911—1921.) és XV. 1901. valamint XVIII. (1904.), XIII. (1899.) és I—XI. (1887—1897.) évfolyamait.
 Sumarski List I—X. (1877—1886.) évfolyamait.
 Természettudományi Közlöny Pótfüzetek 1. (1888.), 49—51. (1899. évi 1—3. sz.), 77. (1905. évi 1. sz.), 97. (1910. évi 1. sz.), 133—136. (1919. évi 1—4. sz.) és 145—148. (1922. évi 1—4. sz.) számú füzeteket.
 Turistaság és Alpinizmus I—XVI. (1911—1926.) évfolyamait.
 Vadászat I. (1918. évfolyamát.
 VII. (1924.) évfolyamának 15., 18. és 21. füzetét.
 VIII. (1925.) évfolyamának 2. és 23—24. füzetét.
 Vadászat és Allatvilág I—VIII. (1899—1906.); X. (1908.); XII. (1910.) és XVII—XVIII. (1916—1917.) évfolyamait.
 Vadászlapp I—XVIII. (1880—1897.) évfolyamait.
 Vadászat (Halászat, Weekend, Turisztika) I—II. (1933—1934.) évfolyamait.
 Vadászujság (Marosvásárhely) I—IV., (1922—1925.) évfolyamait.
 Vízügyi Közlemények IX. (1923.) évfolyamát és az V. (1915.) évfolyam 4. füzetét.

Országos Erdészeti Egyesület
 Budapest, V., Alkotmány-u. 6.